

399. 04

1914 SET 14
Magyar Hírek

„Én a fiammal együtt dolgozom...”

„Nem bántam meg, hogy ezt a szakmát választottam...”

VILÁGBA

Tatarozzák Újpesten a Templom utca páratlan oldalát. Az állványerdőben sehol egy számtábla. Vajon, hogy találom meg a mestert? — töprengtem, de aggodalmam alaptalannak bizonyult, mert már az első járókelő útbaigazított.

— Pánczél bácsit keresi, a nyergest? Hát hogyan tudnám, hol lakik, itt mindjárt, ez a bejárat.

Hűvös szobában, kényelmes karosszékben ülünk. Előttünk gőzölgő kávé.

— Mikor választotta ezt a szakmát?

— 1924-ben álltam pályaválasztás előtt. Édesapám szíjgyártó mester volt. 1925-ben az első képzőművészeti tárlaton, amelyet akkor az Ipari Kamara rendezett a városligeti Petőfi-csarnokban, ezüstkoszorús mesteri címet és aranyérmét nyert. Az egész ország előtt bizonyította tudását, de nem akarta, hogy én is szíjgyártó legyek. Nincs jövője ennek a szakmának — mondta. Menj, fiam, valami modern szakmára. És elszerzett a Ganz hajógyárba hajólakatosnak. Két hétig dolgoztam ott, akkor annyi volt a próbaideje egy tanoncnak, de utána sírva követeltem ki, hogy én is szíjgyártó lehessenek.

Nem bántam meg, hogy ezt a szakmát választottam. A legnehezebb időkben sem voltam még egy fél órára sem munka nélkül. Húsz évig dolgoztam segédként egyhelyen és csak utána lehettem önálló, ahogy most is dolgozom.

— Bevallom, kissé meglepő, hogy éppen a fővárosban foglalkozik valaki ezzel a szakmával...

— Az igazság az, hogy már Budapesten sem vagyunk sokan, szinte két kezemen meg tudnám számolni, hányan vagyunk. Lassan nem lesz utánpótlás a szakmában, jöllehet a vidéki lovasiskolák és a lótenyésztés miatt is szükség van szíjgyártó iparra. Vidéken talán több mestert találni, de azok is idősebb iparosok, a fiatalokat nem nagyon vonzza ez a szakma.

— Pedig az ön munkáiból is megállapítható, hogy szép mesterség ez. A nyergek népi csipkéhez hasonlítanak, könnyed, légies motívumaik vannak.

— Én is azt mondom, hogy nagyon szép szakma az enyém. Én nem szégyellem, hogy szíjgyártó vagyok, bár egy időben bizonyos lenézéssel kezelték a szíjgyártókat!

— Mi lehetett ennek az oka?

— Maga a mesterség bizony elég szurtos. Annak idején a bőrkikészítést is a szíjgyártó végezte. Ő volt a tímár is, a varga, ahogy mondták.

UNOK NYERGEK

— Mi szükséges ahhoz, hogy valaki igazi mesterművet alkosson?

— Szakmai szeretet nélkül egy területen sem lehet igazán szépet, értékeset alkotni. Szíjgyártó van mindenütt, és lószerszámot, nyerges is csinálnak, de a magyar szíjgyártóság olyasvalamivel díszítette és díszíti ma is munkáit, ami páratlanná teszi ebben a szakmában. Gondolok itt a vágott- és fonott sallangokra, amivel hajdan a pásztorok díszítették a maguk gyártotta kantárokat és nyergeseket. Sokat merítünk a régiek művészetéből. Például a huszárság egész Európában, Nagy Frigyesről Napóleonig a magyar huszárok nyergemintáit használta. A tiszafüredi nyergeskészítők, akiket valójában nyergeseknek neveztek, messze földön híresek voltak. Ezer-számra exportálták Nagy Frigyesnek a nyergeseket.

— Ezek szerint exporthagyományaink is vannak. Mi a mai helyzet?

— Ma jobbra szövetkezettek foglalkoznak exporttal és van munkájuk bőven. Én a fiammal dolgozom együtt, három-négy darabot készítenek el havonta. Leggyakoribb megrendelőim a lovasiskolák és — ezt büszkén említem — az öttusa sport. A római olimpia óta én készítem az öttusázók nyergesét. Ötödik világbajnoksága előtt meglátogatott Balczó András és a vevők emlékkönyvébe ezt írta: „Pánczél úr nyerge szám íze szerint való, nagyon jól érzem benne magam, most már rajtam a sor...” Aztán meg is nyerte a világbajnokságot. Persze nem azt akarom mondani, hogy mindezt az én nyergemnek köszönheti, de mégis jóleső érzés, hogy valamit én is tettem a magyar sportért. Múzeumoknak is dolgozunk. A Mezőgazdasági Múzeum állandó kiállításán több szép nyergünk szerepel, ezeket a múzeumtól kapott régi rajzok és leírások alapján készítettük.

— A fiával dolgozik együtt, tehát mégis kihalófélben a szakma, legalábbis a Pánczél családon belül nem fenyeget ez a veszély!

— Attila fiam a bőrből készült díszítőelemek felhasználásával mai használati tárgyakat készít. Faldíszeket, mintás dobozokat, lámpaernyőket, tükröket, egyszóval a mai lakásban is szépen mutató, értékes bőrmunkákat. Tavaly augusztus huszadikán megkapta a „Népművészet ifjú mestere” címet. Mindig szerettem volna, ha valamelyik fiam folytatja a mesterséget, és így nagyon megörültem, amikor Attila bejelentette, hogy szeretné átvenni az „apai örökséget”.

— A szobában rengeteg könyvet látok...

— A szakmám mellett ez a másik kedvtel-

lésem. Nagyon szeretem a könyveket, az irodalmat. Munka után itt pihenem ki magam és már nagyon sok szép dolgot találtam a könyvekben a mi szakmánkra vonatkozólag is.

Pintér István Antal

„Múzeumoknak is dolgozunk...”

Gábor Viktor felvételei

